

Delegowanie cudzoziemców do innych państw członkowskich w kontekście przepisów o koordynacji ubezpieczeń społecznych

Marek BENIO
Warszawa, 27 listopada 2018

Raymond Vander Elst

- Raymond Vander Elst - firma rozbiórkowa z Belgii. Oprócz Belgów zatrudniał również obywateli Maroka, którzy zamieszkiwali na terenie Belgii, mieli belgijskie zezwolenie na pracę oraz byli objęci belgijskim systemem ubezpieczeń społecznych.
- Firma Vander Elst otrzymała zlecenie przeprowadzenia prac rozbiórki budynku na terenie Francji. Prace trwały miesiąc. W celu prowadzenia prac pan Vander Elst wysłał ekipę pracowników składających się z Belgów i Marokańczyków. Dla tych ostatnich uzyskał wizy tymczasowego pobytu na terenie Francji.
- W trakcie kontroli francuska inspekcja pracy postawiła zarzut, iż oddelegowani do pracy Marokańczycy nie mają **pozwoleń na pracę** na terenie Francji. Z tego tytułu na pana Vander Elst nałożona została kara administracyjna.

Raymond Vander Elst

„[art. 56 i 57 TFUE] należy interpretować jako sprzeciwiające się temu, aby państwo członkowskie wymagało od przedsiębiorstw mających siedzibę w innym państwie członkowskim i udającym się na jego terytorium z zamiarem świadczenia usług, i które regularnie i zwyczajowo zatrudniają obywateli państw trzecich, otrzymania dla tych pracowników zezwoleń na pracę [...]”

C-43/93

Interpelacje

E-004937/2017

7 września 2017 r.

Odpowiedź udzielona przez komisarz Marianne Thyssen w imieniu Komisji

Właściwe postanowienia Traktatu oraz przepisy dyrektywy 96/71/WE⁽¹⁾ o delegowaniu pracowników stanowią, że przedsiębiorstwa mają prawo do czasowego delegowania swoich pracowników do wykonywania prac na terytorium innego państwa członkowskiego, pod warunkiem że w przyjmującym państwie członkowskim przestrzegane są minimalne warunki pracy i zatrudnienia przewidziane w art. 3 dyrektywy 96/71/WE.

Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), prawo do delegowania pracowników obejmuje obywateli państwa trzeciego legalnie zatrudnionych przez usługodawcę w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę.

⁽¹⁾ Dyrektywa 96/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 1996 r. dotycząca delegowania pracowników w ramach świadczenia usług, Dz.U. L 18 z 21.1.97, s. 1.

Legalny **pobyt**

Wiza (uwaga na ruch bezwizowy)

Vander Elst
Schengen

Cudzoziemcy

Legalna **praca**

Karta Polaka

Oświadczenie

Pozwolenie na pracę

Student / Absolwent polskiej szkoły

Miejsce zamieszkania / ośrodek interesów

Wiza Vander Elst

kryteria Vander Elst

Trybunał zaakcentował fakt, że pracownicy pana Vander Elst:

- 1) przebywali legalnie na terenie Belgii,
- 2) wydano im zezwolenie na pracę w Belgii,
- 3) posiadali ważne umowy o pracę ,
- 4) zostali oddelegowani w ramach świadczenia usług przez pracodawcę,

Delegowanie cudziemców

Cudzoziemcy obywatele państw trzecich ?

Pobył
Praca
Delegowanie

Ubezpieczenia społeczne

Nowelizacja rozporządzeń 883/2004 i 987/2009
o koordynacji ubezpieczeń społecznych

A close-up portrait of Ursula von der Leyen, the President of the European Commission, wearing glasses and looking slightly to the left. The background is dark blue.

Filary UE

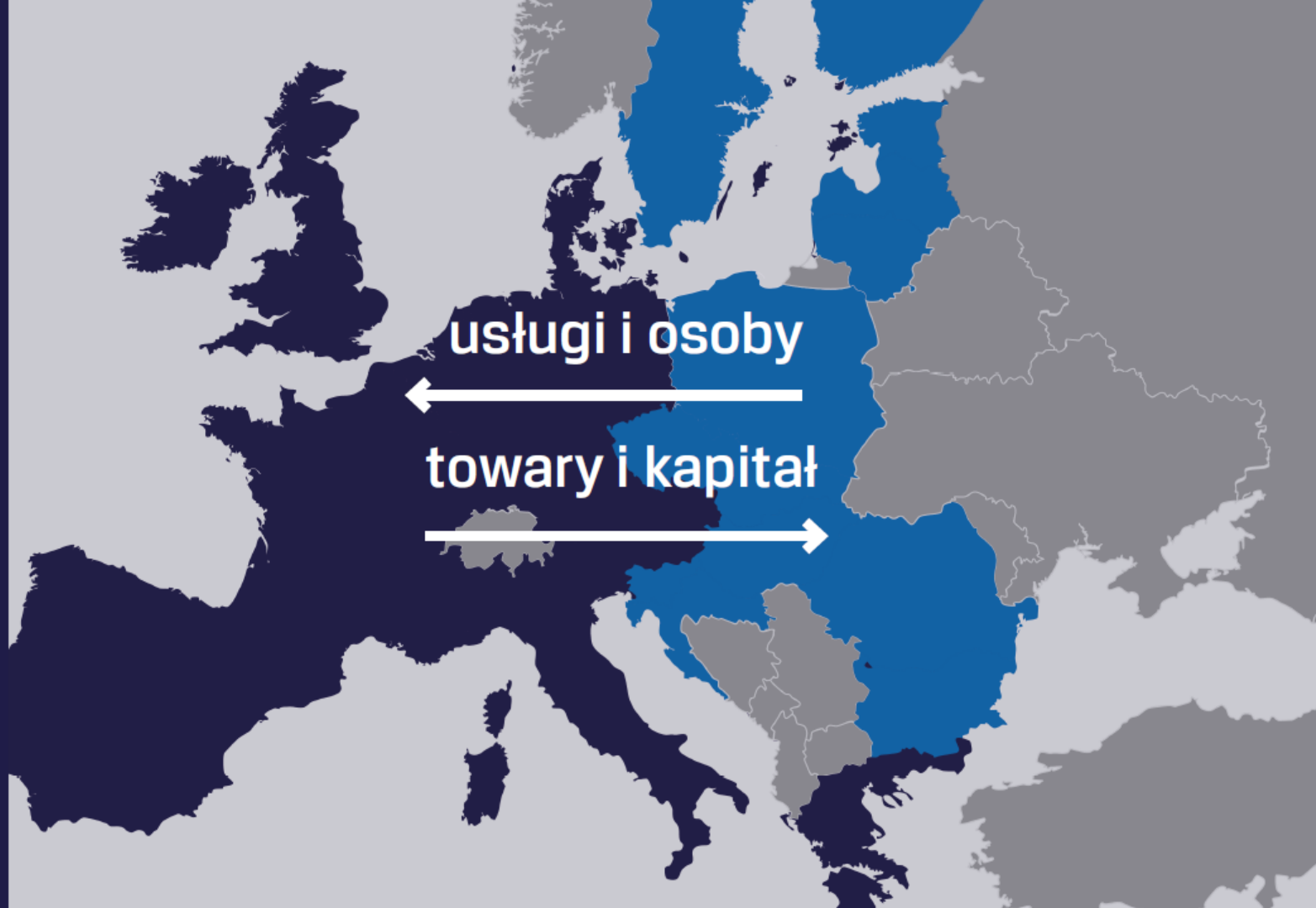
Swobodny przepływ osób (pracowników)

Swobodny przepływ towarów (i usług)

Swobodny przepływ kapitału

Swoboda zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw

usługi i osoby

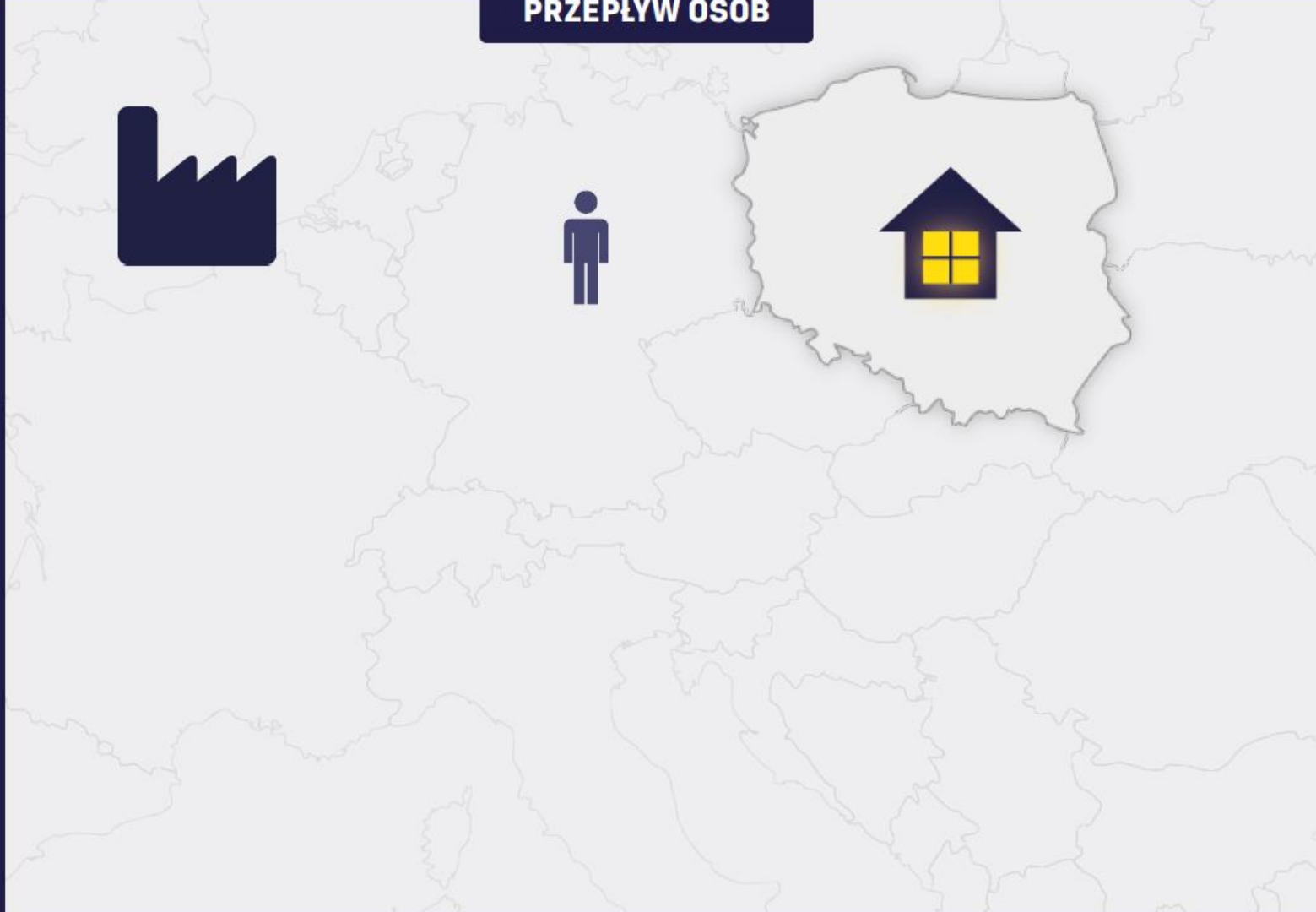
towary i kapitał

PRZEPIY W OSOB

PRZEPIY W OSOB

PRZEPIŹYW OSOB

PRZEPIY W OSOB

PRZEPIY W OSOB

PRZEPIYW USŁUG

PRZEPIY W USŁUG

PRZEPIYW USŁUG

PRZEPIY W USŁUG

PRZEPIYW USŁUG

PRZEPIYW OSOB

PRZEPIYW USLUG

Rodzaje delegowania

- przyklejone do **usługi**
- **wewnątrz korporacyjne**
- **użyczenie** pracownika (APT)

Rodzaje delegowania

- przyklejone do **usługi**
- wewnętrzzkorporacyjne
- użyczenie pracownika (APT)
- delegowanie pracowników przez przedsiębiorstwo na własny rachunek i pod swoim kierownictwem na terytorium innego państwa, **w ramach umowy** zawartej między przedsiębiorstwem delegującym a odbiorcą usług, działającym w danym państwie członkowskim

Rodzaje delegowania

- przyklejone do usługi
- **wewnątrz korporacyjne**
- użyczenie pracownika (APT)
- delegowanie pracowników do zakładu albo przedsiębiorstwa należącego **do grupy przedsiębiorców** na terytorium innego państwa

Rodzaje delegowania

- przyklejone do usługi
- wewnątrz korporacyjne
- **użyczenie** pracownika (APT)
- delegowanie pracowników na terytorium innego państwa **jako przedsiębiorstwo pracy tymczasowej** lub **wynajęcie** pracownika przedsiębiorstwu przez agencję

Różne systemy ubezpieczeń społecznych
Normy kolizyjne chroniące prawa i nakładające obowiązki
mimo przekraczania granic wewnątrz UE
Brak zbliżania, konwergencji
(bezpośrednie zastosowanie rozporządzeń)

ubezpieczenia społeczne

koordynacja

Różne systemy prawa pracy i prawa gospodarczego
Minimalne standardy
Dowolne metody osiągnięcia standardów (implementacja)
Sankcje za niezgodność prawa państw członkowskich
z minimalnymi standardami

harmonizacja

zasady zatrudniania pracowników delegowanych,
warunki świadczenia usług transgranicznych

ustawodawstwo

ma zastosowanie

obowiązuje

~~ustalanie ustawodawstwa~~

„instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego **ustawodawstwo staje się ustawodawstwem mającym zastosowanie** do danej osoby...”

„Na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego **ustawodawstwo ma zastosowanie** zgodnie z przepisami tytułu II [rozporządzenia nr 883/2004], poświadcza, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie”.

koordynacja vs harmonizacja

Koordinacja

→ Jeden porządek prawny

Gwarancja ubezpieczenia społecznego

Ochrona przed podwójnym ubezpieczeniem

→ Zakaz dyskryminacji

→ Ochrona praw nabytych

→ Ochrona praw w trakcie ich nabywania

→ Zliczanie okresów ubezpieczeniowych

Koordinacja

→ Jeden porządek prawny

Gwarancja ubezpieczenia społecznego

Ochrona przed podwójnym ubezpieczeniem

Lex loci laboris

delegowani

**Praca
w dwóch krajach**

Art. 12

Osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który **normalnie prowadzi tam swą działalność**, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, **nadal podlega** ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by **zastąpić** inną delegowaną osobę.

normalna działalność

Osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który **normalnie prowadzi tam swą działalność**, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, **nadal podlega** ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem, że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by **zastąpić** inną delegowaną osobę.

podleganie

zastępowanie

Art. 12

Praca w dwóch krajach

Art. 13

Miejsce zamieszkania

Siedziba pracodawcy

Art. 13

pułapki

marginalność

niewykonanie

Praca w dwóch krajach

Nowelizacja rozporządzeń koordynacyjnych

Art. 13

Normalna działalność
pracodawcy na terenie
państwa siedziby przy
pracy w dwóch krajach

Propozycja KE

Dodanie nowego warunku, aby pracodawca wykonywał w państwie wysyłającym „znaczną część działalności”

- Warunek ten został „ukryty” – w przepisach dot. tzw. „centrum zainteresowania” osoby fizycznej prowadzącej DG
- **brak wykonywania „znaczej części działalności”** = powoduje uznanie, że przedsiębiorstwo (pracodawca) położone **w państwie członkowskim, w którym jest jego „centrum zainteresowania”** określone z uwzględnieniem wszystkich aspektów jego działalności, **w tym:**
  - * stałego **miejsca** prowadzenia działalności
  - * **zwyczajowego charakteru** działalności lub **okresu jej trwania,**
  - * **liczby świadczonych usług** oraz
  - * **zamiaru przedsiębiorcy** wynikającego ze wszystkich okoliczności.

Propozycja Rady (EPSCO)

Nie przewiduje wykonywania „znaczej części działalności” przez pracodawcę w państwie wysyłającym

- **Zawiera więcej (niż propozycja KE) kryteriów ustalenia „siedziby” pracodawcy**
- pojęcie to odnosi się do siedziby lub miejsca prowadzenia działalności, w którym podejmowane są **zasadnicze decyzje dotyczące przedsiębiorstwa i sprawowane są funkcje jego administracji centralnej.** Bierzemy pod uwagę m.in.
  - (i) **miejsce zamieszkania głównych dyrektorów,**
  - (ii) **miejsca, w których odbywają się walne zebrania,**
  - (iii) **miejsce przechowywania akt administracyjnych i dokumentacji księgowej,**
  - (iv) **miejsce, w którym najczęściej przeprowadza się transakcje finansowe,** a zwłaszcza transakcje bankowe,
  - (v) **obroty, czas pracy, liczba świadczonych usług lub dochód,**
  - (vi) **zwyczajowy charakter prowadzonej działalności.**

Propozycja KE

Art. 14 ust. 5a rozporządzenia 987/2009

Do celów stosowania tytułu II rozporządzenia podstawowego „siedziba lub miejsce wykonywania działalności” odnosi się do **siedziby lub miejsca prowadzenia działalności, w którym podejmowane są zasadnicze decyzje dotyczące przedsiębiorstwa** i sprawowane są funkcje jego administracji centralnej, pod warunkiem że przedsiębiorstwo prowadzi **znaczną część działalności w tym państwie członkowskim**.
W przeciwnym wypadku za państwo, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności, uznaje się państwo członkowskie, w którym znajduje się **ośrodek interesów przedsiębiorstwa** ustalony zgodnie z kryteriami określonymi w ust. 9 i 10.

→ uwzględnienie wszystkich aspektów działalności zawodowej, a zwłaszcza **miejsca, w którym znajduje się jej stałe miejsce prowadzenia działalności, zwyczajowego charakteru lub okresu trwania wykonywanej działalności, liczby świadczonych usług oraz zamiaru tej osoby** wynikającego ze wszystkich okoliczności.

Propozycja Rady (EPSCO)

Art. 14 ust. 5a rozporządzenia 987/2009

Do celu stosowania tytułu II rozporządzenia podstawowego „siedziba lub miejsce wykonywania działalności” odnosi się do siedziby lub miejsca prowadzenia działalności, w którym podejmowane są zasadnicze decyzje dotyczące przedsiębiorstwa i sprawowane są funkcje jego administracji centralnej. Przy ustalaniu siedziby lub miejsca wykonywania działalności bierze się pod uwagę szereg czynników, w tym: (i) **miejsce zamieszkania głównych dyrektorów**, (ii) **miejsca, w których odbywają się walne zebrania**, (iii) **miejsce przechowywania akt administracyjnych i dokumentacji księgowej**, (iv) **miejsce, w którym najczęściej przeprowadza się transakcje finansowe**, a zwłaszcza transakcje bankowe, (v) **obroty, czas pracy, liczba świadczonych usług lub dochód**, (vi) **zwyczajowy charakter prowadzonej działalności**.

Ustalenie to przeprowadzane jest w ramach ogólnej oceny, z odpowiednim uwzględnieniem poszczególnych kryteriów wspomnianych powyżej. Komisja Administracyjna określa szczegółowy sposób takiego ustalania.

Art. 13

Propozycja zmiany zasad stosowania art. 13

jeśli pracodawca osoby pracującej w 2 lub więcej krajach nie prowadzi znacznej części działalności w państwie swojej siedziby,

stosujemy prawo państwa,
w którym pracownik wykonuje
„przeważającą” [‘predominant’] część pracy

Propozycja po poprawkach
art. 13

Largest share

ustawodawstwo państwa, w którym pracownik
wykonuje „największą część pracy”

Propozycja Komisji EMPL

Art. 13

Art. 13

Largest share

Okres **podlegania** przed oddelegowaniem

Obecnie:

Art. 14 ust. 1 rozporządzenia 987/2009

Pracownik delegowany oznaczać może osobę zatrudnioną w celu oddelegowania jej do innego państwa członkowskiego, *pod warunkiem że osoba ta bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca.*

+

Art. 1 akapit 4 Decyzji A2 Komisji Administracyjnej

„bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia” spełnione, jeśli dana osoba podlega przez co najmniej miesiąc ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym pracodawca ma swoją siedzibę.

delegowani

Propozycja Komisji EMPL (G. Balas)

- a) **3-miesięczne podleganie** przed oddelegowaniem z art. 12
- b) stosujemy art. 12, jeśli **przewidywany** lub **rzeczywisty czas pracy** nie przekracza **18 miesięcy**;
- c) wymóg zarówno zawiadomienia instytucji właściwej państwa wysyłającego o oddelegowaniu, jak i **otrzymanie przez tę instytucję wniosku o A1** - przed rozpoczęciem wykonywania pracy;
- d) brak konieczności występowania o A1 w przypadku **podróży służbowej**

Propozycja Komisji EMPL (S. Schulze)

- a) **1-miesięczne podleganie** przed oddelegowaniem z art. 12
- b) stosujemy art. 12, jeśli **przewidywany czas pracy** nie przekracza **24 miesięcy**;
- c) wymóg zawiadomienia instytucji właściwej państwa wysyłającego o oddelegowaniu **przed rozpoczęciem wykonywania pracy**;
- d) brak konieczności występowania o A1 w przypadku podróży służbowej lub gdy czas wysłania nie przekracza **8 dni roboczych pod rząd**

Ale:

delegowani

Art. 11 ust. 3 lit. e)
rozporządzenia 883/2004

Art. 11 (3) e

- a) osoba wykonująca w Państwie Członkowskim **pracę najemną** lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
- b) **urzędnik służby cywilnej** podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, jakiemu podlega zatrudniająca go administracja;
- c) osoba otrzymująca zasiłek dla **bezrobotnych** zgodnie z przepisami art. 65 na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego zamieszkania podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
- d) osoba powołana lub odwołana ze **służby** w siłach zbrojnych lub służby cywilnej w Państwie Członkowskim podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;

e) każda inna osoba, do której nie mają zastosowania przepisy lit. a) do d) podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym **ma miejsce zamieszkania**, bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego rozporządzenia, gwarantujących jej świadczenia na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku innych Państw Członkowskich.

Podleganie

Pracownik

Lex loci laboris

Urządnik służby cywilnej

Bezrobotny

Służba w siłach zbrojnych lub służby cywilnej

**Państwo
administracji**

**Miejsce
zamieszkania**

Każda inna osoba

delegowani

Przerwa między delegowaniami

Obecnie:

Art. 3 lit. c) Decyzji A2 Komisji Administracyjnej

Po zakończeniu przez pracownika okresu delegowania **nie można potwierdzić nowego okresu delegowania**, dotyczącego **tego samego pracownika, tych samych przedsiębiorstw i tego samego państwa członkowskiego**, przed upływem **co najmniej dwóch miesięcy** od daty zakończenia poprzedniego okresu delegowania. W szczególnych okolicznościach dopuszcza się jednak odstępstwo od tej zasady.

Propozycja Komisji EMPL (G. Balas)

3 miesiące

Propozycja Komisji EMPL (S. Schulze)

2 miesiące

miejsca zamieszkania cudzoziemca na terenie UE

Czemu to jest istotne?

- ✓ **Legalne zamieszkiwanie** w jakimkolwiek państwie UE jest niezbędne dla stosowania przepisów o koordynacji ubezpieczeń społecznych do obywateli państw trzecich
- ✓ Bez tego **nie można otrzymać A1**

Propozycja KE

Miejscem zamieszkania w UE obywatela państwa trzeciego pracującego w dwóch lub więcej krajach, mającego **miejsce zamieszkania poza terytorium UE**, podlegającego już ustawodawstwu jednego z państw UE jest

siedziba pracodawcy

Propozycja Rady (EPSCO)

Miejscem zamieszkania w UE obywatela państwa trzeciego pracującego w dwóch lub więcej krajach, mającego **miejsce zamieszkania poza terytorium UE** jest

państwo członkowskie, w którym **ta osoba wykonuje główną część swojej działalności pod względem czasu pracy w UE**

Propozycja KE

Proponowane brzmienie nowego art. 14 ust. 12 rozporządzenia 987:

„12. Jeżeli osoba mająca miejsce zamieszkania poza terytorium Unii wykonuje swoją działalność jako pracownik najemny lub osoba pracująca na własny rachunek w co najmniej dwóch państwach członkowskich oraz jeżeli osoba ta, na podstawie ustawodawstwa krajowego jednego z tych państw członkowskich, podlega ustawodawstwu tego państwa, przepisy rozporządzenia podstawowego i rozporządzenia wykonawczego w sprawie ustalania mającego zastosowanie ustawodawstwa stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem że za **miejsce zamieszkania** uznaje się **państwo członkowskie, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy** lub **ośrodek interesów życiowych pracodawcy.**”

Propozycja Rady (EPSCO)

Proponowane brzmienie nowego art. 14 ust. 12 rozporządzenia 987:

„12. Do celów stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego, w odniesieniu do osoby mającej miejsce zamieszkania poza terytorium Unii i wykonującej swoją działalność jako pracownik najemny lub osoba pracująca na własny rachunek w dwóch i więcej państwach członkowskich stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia podstawowego i rozporządzenia wykonawczego w sprawie ustalania mającego zastosowanie ustawodawstwa, z zastrzeżeniem że **za miejsce zamieszkania tej osoby** uznaje się **państwo członkowskie, w którym ta osoba wykonuje główną część swojej działalności pod względem czasu pracy** na terytorium Unii.”

inicjatywa.eu